

از اول دچار اضطراب شدن

تکلیف ما با کتاب‌های آموزشی و کمک‌آموزشی چیست؟

اول

اگر در پایگاه‌های خبری درباره کتاب‌های کمک‌آموزشی یا کمک‌درسی جست‌وجو کنید، بیشتر با نام چند ناشر و کتاب‌های انتشارات فلان و فلان روبه‌رو خواهید شد. و اگر به روال امروزی، اختصار الفبایی را در معرفی بی‌طرفانه به یاری بطلبید، «گ»، «ک ق»، «خ س» و دیگر حرف‌ها به نمایندگی از نام‌ها به کمک شما می‌آیند.

تا بهترین و قوی‌ترین کتاب کنکور، تست یا قبولی تضمینی را ببینید. حال با توجه به نیاز شما، فشار تبلیغات و این همه کتاب خاص برای خرید، ته جیب یا کارت بانکی شما چقدر پول باقی مانده است؟ ظریفی می‌گفت: «هیچ به دست نیاوردم به جز اضطراب!»

دوم

سری به کتابخانه‌ها بزنیم!

مقدار و سیر مطالعه در کتابخانه‌ها در میان جوانان و نوجوانان چندان رضایت‌بخش نمی‌نماید. کنکور و درس‌های کلاسی بخش اعظم توان و وقت دانش‌آموزان را به خود اختصاص داده است. و حید دانش‌آموزی است که مشغول مطالعه برای کنکور است. او به محض اینکه می‌فهمد گفت‌وگویی درباره کتاب‌های آموزشی در جریان است، پیش می‌آید و سکوت سالن مطالعه را می‌شکند. او می‌پرسد: «آقا کتاب خوب تست را از کدام ناشر بخریم؟» لحن او گویا طنزآمیز است، اما جدیت و خستگی مرموزی در پس آن نهفته است.

از یکی دیگر از نوجوانان می‌خواهم که بگوید منابع او برای مطالعه چیست؟ کتاب درسی یا ...؟ جواب می‌دهد: «برای آمادگی کنکور، کتاب درسی بخشی از برنامه من است. برخلاف اینکه می‌گویند کتاب درسی را بخوانید؛ ما باید آمادگی خود را با مطالعه کتاب‌های کمکی بیشتر کنیم. تست بزنیم و در آزمون‌های مشابه شرکت کنیم. چون سازمان سنجش به‌طور مرتب منابع سؤالات را تغییر می‌دهد و ما هم باید به‌روز شویم.»

می‌پرسم: «مثلاً برای درس عربی و یا زیست‌شناسی چه می‌خوانید؟»

جواب می‌دهد: «کتاب عربی جامع نشر م. خ. س هم مورد خوبی است...»

نوجوانی که نامش را نمی‌گویم، نظرش را چنین پرسشگرانه بیان می‌کند: «فقط بگویند چطور درس بخوانیم تا از این سد بگذریم؟» از این گونه سؤالات به شکل رگباری می‌آیند و من ترجیح می‌دهم محیط آرام کتابخانه را بیش از این ملتتهب نکنم.

سوم

باز سراغ فضای مجازی می‌روم. عادل پرسیده است: «دروغ. دیپلم گرفته‌ام. الان بعد از سه سال می‌خواهم کنکور بدهم. برای رشته تجربی چه کتاب‌هایی بخوانم؟» و من می‌بینم هنوز در اول راهیم!

تبلیغات ناشر چه می‌گویند؟

برای نمونه از درس ریاضی شروع می‌کنیم. در یکی از سایت‌ها آمده است: «آمار بلندبالای درصدهای پایین و حتی صفر یا منفی در کنکور برای درس ریاضی نشان می‌دهد، یکی از چالش‌های کنکورهای تجربی کنار آمدن با درسی مانند ریاضی است. اگر رشته‌های برتر تجربی مانند پزشکی را دوست دارید، با بررسی منابع موجود، منبع ایده‌آل در ریاضی را به شما می‌دهیم. این کتاب شما را تا مرز ۷۰ درصدی آمادگی می‌رساند. تست‌های این کتاب و پاسخ‌نامه فوق‌العاده تشریحی که نشان می‌دهد برای هر سؤال چه اندازه کار صورت گرفته است.»

چهارم

پایان سخن

از جمله حقوق افراد حق آموزش و پرورش است، اما رقابت درسی مشکلات بسیاری از جمله فشار روانی و چشم و هم‌چشمی را در میان آن‌ها ایجاد می‌کند. صرف‌نظر از قبولی در امتحانات داخلی، بسیاری از دانش‌آموزان برای عبور از سد کنکور تلاش می‌کنند. در این فرایند چاره‌ای برای دانش‌آموز نمی‌ماند مگر اینکه به سراغ کتاب‌های کمکی برود. و این چرخه ادامه دارد.

اما چه کسی این گردونه را می‌چرخاند؟ روشن است که همه به دنبال منفعت یا دور کردن ضرری هستند. ناشر اسم و رسم می‌خواهد و سهمی بزرگ از بازار را. دانش‌آموز عنوان می‌خواهد و در نهایت رسیدن به امنیت شغلی. خانواده نیز اهدافی دارد.

اما جایگاه و نقش دستگاه تعلیم و تربیت در این کنش و واکنش چیست؟ آیا برتری با روش‌های آموزشی یا منابعی است که مبتنی بر حافظه‌اند و نه بر اساس روش‌های خلاق و مهارت؟

مادر، پدر، ناشر، نظام آموزشی و پرورشی؛ با شما می‌هم! هر انسانی استعداد و توانمندی‌های متفاوت هوشی و جسمی دارد. به این تفاوت‌ها توجه کنیم.

اضطراب، محصولی است که از افتادن در گرداب رقابت حاصل می‌شود.